

PROLETAREC

Slovensko Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

STEV.—NO. 884.

CHICAGO, ILL., 21. AVGUSTA (August 21), 1924.

LETO—VOL. XIX.

Upravništvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2364.

PRENOVLJANJE EVROPE.

Pogodbe, sklenjene v povojni hysteriji 1. 1919, so imele za Evropo pogubne posledice. Nove vojne nevarnosti so ji pretile z vseh strani. Z oboroževalno tekmo se je nadaljevalo. Gospodarsko življenje se radi političnega in ekonomskega kaosa ni moglo spraviti v normalnejše stanje. Imperialistični državniki in militaristi so storili kolikor so mogli za poslabšanje položaja.

Delavsko gibanje je bilo oslABLJENO in brezmočno postaviti se v bran blazni taktiki imperialističnih in militarističnih vlad. Toda streznjevanje mas se je moralo pričeti. Državniki so morali popuščati. Razum je moral zmagovati. In tako vidimo, da se v Evropi že par let bije staro z novim na življenje in smrt, in novo zmaguje. Imperialistične in kapitalistične sile so še močne, nadvladujoče. Toda njihova moč se krha.

V Angliji je na krmilu delavska stranka. V Franciji je prišla iz zadnjega volilnega boja socialistična stranka nepričakovano ojačana in stranke levice so zmagale. V Nemčiji so nacionalistične in monarhistične stranke ostale v manjšini. Unija sovjetskih socialističnih republik se gospodarsko in politično utrjuje. Razne manjše dežele imajo delavske vlade, v drugih imajo delavske stranke v parlamentih močna zastopstva.

Velika Britanija in Rusija sta sklenili trgovsko pogodbo, kar je za obe deželi in za vso Evropo velika pridobitev. Težka je bila pot do sporazuma, toda ker je bila volja za sporazum, se ga je doseglo.

Stranke, ki so sedaj na vladi Francije, so pričele s politiko tolerance in prijateljstva napram Nemčiji. Tudi njihovo stališče je otežkočeno, kajti šovinistična in militaristična svojat je v Franciji močna in pripravljena vsaki čas staviti ovire pomirjevalni politiki Herriotovega kabineta. Nemški nacionalisti, blazneči šovinizma, pridigajo evangelij maščevalne vojne naprej, ampak večina nemškega ljudstva še ni pozabila, kaj ima od vojne. Tudi v drugih deželah, naprimer v balkanskih, vlada politični in gospodarski kaos, toda v Evropi kot celoti zmaguje duh, ki stremi prenoviti ta del sveta po novih metodah nove dobe.

Denarne enote se polagoma stabilizirajo in industrija postaja aktivnejša. Londonska konferenca med zastopniki Nemčije in medvojnih zaveznikov je storila velik korak k pomirjenju Evrope. Bila je uspešnejša od prejšnjih radi tega, ker so imele na sedanji delavske stranke že močan vpliv.

Načrt, ki ga je sprejela londonska konferenca v pogledu vojne odškodnine in z ozirom na ublažitev odnošajev med Nemčijo in Francijo, za socialiste ni zadovoljiv. Vojni duh je še vedno v njemu. Toda v danih razmerah je to najboljše kar se je moglo doseči.

Rešitev Evrope je v delavskem gibanju. Kadar bodo imele evropske dežele socialistične vlade s socialističnimi večinami v zbornici, bo proces pomirjevanja hitrejši. Zamotane ekonomske zadeve se bodo lažje reševale in Liga narodov bo postala to kar znači njeno ime. Toda to še ne bo dovolj.

Evropa potrebuje in bo potrebovala kooperacijo Amerike. Ali Zedinjene države so danes trdnjava kapitalizma. Evropa potrebuje ameriško blago in ameriški denar za svojo ekonomsko obnovo. In Morganovi diplomatje ji diktirajo, kako naj si uredi svojo hišo, če hoče njegovo pomoč, ki sploh ne bo pomoč ampak navadno posojilo.

V interesu svetovnega mira, v interesu ekonomske rekonstrukcije Evrope je, da ameriško ljudstvo ponudi svojo roko evropskim in drugim ljudstvom v sodelovanje. To pa bo v stanju napraviti le tedaj, če nadomesti vlado zastopnikov Wall Streeta s svojo vlado.

V interesu ljudstev vseh dežel je, da si medsebojno pomagajo. Toda to načelo se pod kapitalističnimi vladami ne more izvajati. Privatni interesi določajo in vodijo njihovo politiko. Zavedno delavsko ljudstvo stremi iztrgati vlade iz rok privatnih interesov in v mnogih deželah je že več ali manj uspelo. Tudi v največji in najjačji trdnjavi kapitalizma, v Zedinjenih državah, se v tem oziru zadnje čase obrača na bolje.

Kakorkoli motrimo situacijo, jasno je, da socialistična misel zmaguje. In nič manj jasno ni, da je rešitev človeštva samo v socializmu.

Ekonomsko delovanje delavskih strokovnih in političnih organizacij.

(Poročal Anton Garden petemu rednemu zboru J. S. Z.)

Ako bi hotel predmet, zapopaden v tej točki našega dnevnega reda, podrobnejše obdelati, bi vzelo mnogo več časa kakor ga ima na razpolago ta konvencija. Omejiti se bom moral le na važnejša dejstva v ekonomskem gibanju ameriškega delavstva.

Ker so strokovne organizacije (unije) smatrane za ekonomske organizacije, se bo ta referat tikal skoro izključno njih. Delavske politične organizacije so iz njega skoro odstranjene, razun v kolikor se tiče združništva. V deželah, kjer so strokovne organizacije del delavskega političnega gibanja, ne bi mogli delati te razlike. V Zedinjenih državah pa dosedaj še nismo imeli gibanja, ki bi predstavljalo celoto v političnem in strokovnem oziru in ker enotnega nastopanja nismo imeli, kot ga ima npr. Anglija, je to razlikovanje potrebno in opravičljivo.

V prvi vrsti je potrebno za vsakega delavca, posebno za organiziranega in razredno zavednega delavca, da ima zdravo pojmovanje o funkcijah delavskih političnih in strokovnih organizacij. To povdarjam raditega, ker vlada v tem oziru med ameriškim delavstvom še vedno mnogo nejasnosti. Ne poznajo še pomena ene ali druge in ne zavedajo se, v koliko ena izpopolnuje drugo. Med aktivnim delavstvom prevladujeta dva nazora: Eden, ki naglašja ekonomsko akcijo za najpotrebnejšo in omalovažuje politično, in drugi, veliko šibkejši, ki vidi v politični glavni smoter in mu je ekonomska organizacija manj važnega pomena. To enostransko mišljenje je največ krivo počasnemu napredku ameriškega delavskega gibanja. Ako bi delavstvo poznalo svoje gibanje v celoti in ne v priveskih, ako bi razumelo zakone ekonomskega razvoja, bi znalo rabiti obedve roki — strokovno in politično. Nam socialistom je jasno, da delavstvo potrebuje svojo politično stranko, da se mora proti kapitalistični politični sili boriti s svojo politično silo. Ker to vemo, mi o tem ni treba posegati globokeje v razpravo.

Da so strokovne organizacije, ki jih bom v nadalje na kratko imenoval unije, kapitalizmu trn v peti, dokazuje tudi njegov sedanji boj za "odprto delavnico". Isto dokazujejo vsi boji, mnogo krvavih, ki so se vršili v preteklosti med tema dvema silama. Da so unije delavstvu pod kapitalizmom življenska potreba, priča neizpodbitni fakt, da se je zanje borilo in da je v tej borbi prinašalo ogromne žrtve.

Delavec potrebuje organizacijo, ki ga varuje pri delu, ki mu izboljšuje delovne razmere, na kratko, ki ga varuje pred delodajalci. Kjer je delavstvo organizirano ni delodajalec nič več absolutni gospodar, ki bi poljubno odslavljal delavce in jim določeval plače kakor se bi mu zljubilo. Nič več jim ne more zabrusiti, "za kogar ni, naj se pobere proč", kajti računati morajo z njimi kot celoto in se pogajati z njimi kot celoto. To je, kar boli delodajalce. Kolektivno pogajanje jim je "neameriško" in "protiameriško". Njihov ideal je "odprta delavnica" — neovirano izkoriščanje delavcev. V boju proti delodajalcem stoje strokovne unije in umevno je, da so kot take kapitalistom trn v peti.

Ameriške strokovne unije se bore za izboljšanje delavčevega položaja v delavnici in kjer sploh dela; za večje plače in skrajšanje delavnika. Tu je njih glavni smoter, ki jih je prikljical v življenje. Ampak interesi delavskega ljudstva segajo tudi izven teh meja in tako so morale tudi unije razširiti svoje aktivnosti izven svojega prvotnega delokroga. V Evropi so unije aktivne ne samo v politiki, ampak tudi na združnem polju. V tem pravcu so se razvijale in zato se danes precej ločijo od ameriških, ki se šele počasi izmotavajo iz starih tradicij.

Interesi delavstva so interesi družbe in obratno. Delavsko ljudstvo predstavlja najštevilnejši razred. Družabni dogodki in pojavi, bili kakršnikoli, zadenejo njega najprej in najbolj. Kljub temu, da so interesi delavstva splošnega, to je družabnega značaja, pa jih družba v mnogih ozirih zapostavlja, ker jo kontrolirajo ljudstvu nasprotni interesi. Delavstvo je le toliko v stanju zavarovati svoje koristi, kolikor meri moč njegovih organizacij. V organizaciji, znanju in zavednosti je moč. Kjer so te stvari jačje, tam je prevlada. Organizacije se počasi razvijajo, posebno delavske, kajti med delavskimi množicami je neznanje največje in organizacijsko delo najtežje. Kapitalizem kot organizirana sila ima protisilo v delavskem gibanju, ki šele postaja resnična sila. Delavstvo se vzbuja in razširja svoje aktivnosti na razna polja, med katerimi je zelo važno združno.

Delavske banke.

Eden najvažnejših novejših pojavov v ameriškem delavskem gibanju je razvoj delavskih bank, ki je zelo značilnega pomena. Delavski denarni zavodi se razvijajo z neverjetno naglico. V teku zadnjih par let je število delavskih bank naraslo po zadnjih poročilih na trideset in njihovo premoženje znaša do \$100,000,000. Približno enako število takih bank je v procesu organiziranja.

Prvo delavsko banko je ustanovila pred kakimi petimi leti Mednarodna unija strojnikov v Washingtonu, D. C. Leto pozneje se je pričela za stvar zanimati Bratovščina lokomotivnih strojevodij, ki lastuje danes že deset bank in je vodnica v tem gibanju.

Ti denarni zavodi so poznani kot združne banke, kar pa v resnici niso, kajti bančni zakoni jih ne dovoljujejo. Zakoni, tikajoči se denarnih zavodov, so v vseh državah zelo strogi in tako prikrojeni, da služijo privatnemu kapitalu. Isto velja za zvezne zakone o bankah. Delavske banke so po poslovnici in po tehnični sestavi enake kapitalističnim bankam, toda med prvimi in drugimi je vendar razlika. Prva je, da so delavske banke posest strokovnih organizacij, ki lastujejo večino ustanovnega kapitala, medtem ko so druge privatna svojina. Druga razlika je, da nudijo delavske banke vlagateljem večje ugodnosti kot privatne. Delavske banke ne plačajo več kot osem ali deset odstotne dividende. Ostali dobiček razdele sorazmerno med lastnike in vlagatelje. Ta zadnja razlika jih v praksi dela nekoliko združne. Privatni bankirji ne prakticirajo tako delitev dividend. Ako znaša dobiček banke tisoč odstotkov, jih pobašejo vseh tisoč. Ker so banke najdobičkanosnejša podjetja, so njihovi profiti ogromni. Ampak delavske banke kakršne so se v pravem pomenu besede ne morejo imenovati združne banke, četudi so last organiziranega delavstva in imajo namen služiti njihovim interesom. Organizirane so kakor zahtevajo bančni zakoni, ki ne računajo na združne banke.

Kakšni so vzroki naglemu razvijanju delavskih denarnih zavodov? Ali streme unije razviti neke vrste strokovni kapitalizem? Ali jih žeja po mastnih dividendah? Ali jih tira k ustanavljanju takih bank nagon privatnega lastništva? Zadnjih par vprašanj pride več ali manj gotovo v poštev. V podrobno razkladanje vzrokov se tu ne bomo spuščali. Za enkrat bo zadostovalo, da smo na jasnem, zakaj so se unije pričele toliko pečati s finančnimi problemi in z bankirstvom.

Močne unije imajo navadno tudi močne blagajne. Njihov denar je bil vložen v privatnih bankah, ki se ga je v slučaju stavk pa tudi drugače rabilo direktno ali indirektno proti njim. Tako so milijoni dolarjev, last unij, služili nasprotnikom unij. Denar je vladar v kapitalistični družbi. Kdor ga ima, tisti ima tudi moč. To doni zelo materialistično in za socialistična ušesa nič kaj prijetno. Toda resnico to ne izbriše. Ako razpolagajo privatni bankirji z denarjem delavcev, je isto, kakor da bi tebi sovražna armada razpolagala s tvojim strelivom. Motiv ustanavljanja delavskih bank je odtegniti denar izpod kontrole privatnih bankirjev in ga naložiti v svojih zavodih delavstvu v korist.

Denar v bankah seveda ni mrtev kapital. Množi se, investiran v razna podjetja in prinaša obresti. Dobički bank niso majhni. Delavske banke so za unije jako močan in vpliven stimulant. Vprašanje profitarstva je tukaj zelo važno. Ako bi se izkazalo, da je profitarstvo edini smoter delavskih bank, bi pomenile več škode kakor pa koristi za delavstvo, ker bi se po duhu

in metodah nič ne razlikovale od kapitalističnih, katerih glavni in edini cilj je profit. Če bi se delavske banke razvijale v taki smeri, bi zadrževale razvoj razrednozavednega delavskega gibanja. Vendar pa po mojem mnenju taka domnevanja nimajo podlage. (Dalje prihodnjtč.)

Coolidge in Davis na jasnem.

Republikanci in demokrati imajo staro navado, da nekaj tednov po konvenciji svojih strank sporoče nominirancem, da jih je doletela čast kandidirati za predsednika in podpredsednika Zed. držav. Demokratje so nominirali Davisa in Bryana, republikanci Coolidge in Dawesa in vsi štirje so bili o tem obveščeni par sekund po nominaciji. Ampak treba jih je tudi uradno obvestiti. To pomeni veliko slovesnost. Zbobnati je treba skupaj mnogo ljudi, okrasiti mesto kjer se vrši "notifikacija", organizirati parade, in sedaj ko je radiotelefon že tako razvit, je treba preplesti razne oddajalne radiotelefonske postaje z žicami, da se raznesejo govori po vsi širni deželi. Ko se komedija prične, imajo prireditelji nalogo dokazati, kako priljubljen je kandidat. V nagovorih ga imenujejo "naš bodoči predsednik Zedinjenih držav", kakor da se to samoposebi razume. Potem pride vrsta na kandidata, ki mora v dolgem govoru razviti svoj program. Napisati tak govor je za republikanskega in demokratskega kandidata zelo težka reč. Paziti morata, da se ne zamerita nikomur in ustrezeta vsem. Oba sta proti denarni vladi in zanjo, samo da zadnje zelo previdno — zamolčita. Oba sta progresivca, ampak neomajena borca za "ameriške" institucije in tradicije. Pri tem pa ima vsaki izmed nju nalogo okreati nasprotno stranko in jo prikazovati za korumpirano. Davis je pokazal na grehe Hardingove in Coolidgeove administracije, Coolidge pa se je spomnil grehov, ki jih ima demokratska stranka na svoji vesti. Ko se "ošpikata", pričneta oba solidarno rohneta proti "izdajalcem" in propagatorjem razrednega boja ter dvigneta ameriško zastavo kolikor mogoče visoko in navdušenja ni ne konca ne kraja. Potem se ta ceremonija ponovi, ko sporoče "veselo vest" še podpredsedniškima kandidatom. Nato so demokratje in republikanci do volitev skregani. Po volitvah pa si pošljejo čestitke in postanejo stari prijatelji. Edini, ki imajo neprilike, so volilci, ker mislijo da so s tem ker so dali večino glasov demokratom porazili republikance ali pa obratno. Oboji so eni, samo da se večina volilcev tega dosedaj še ni zavedala.

La Follette, ki je po trditvi naših prijateljev v W. P. istotako kandidat denarnih interesov, je nazval "notifikacijske" ceremonije za navaden političen "bunk", s katerim se po cirkuško slepi volilce. Republikancem in demokratom ta definicija ne ugaja, ampak od La Folletta ne morejo pričakovati boljše.

SEMINTJA.

Dvojno razumevanje svobode. — Uime. — Strašenja na Balkanu. — Homatije v Jugoslaviji. — Nespretni Radić. — Zitine ambicije. — Več policajev. — Napačno sredstvo.

Eamon De Valera je po prihodu iz ječe, kjer je bil leto dni, obnovil boj za irsko republiko. Imel je že več govorov, prišlo je do izgredov, par ljudi je bilo ranjenih, eden ubit in s propagando za "osvoboditev Irske" se nadaljuje. Prebivalci v Ennisu, kjer je bil pred letom aretiran in vržen v ječo, so mu v pozdrav okrasili ulice z zelenjem in na oknih so prižgali sveče. Cerkevna slovesnost in revolucionarna gorečnost v enem. V ostalem ima Irska in z njo Anglija težke probleme. Gre se predvsem za določitev meje med katoliško in protestantsko Irsko, ki še ni natančno načrtana. Katoliški del Irske ima sedaj svojo vlado in svoj parlament. V britanski uniji ima enako avtonomijo kot npr. Kanada. Protestantski del Irske ne mara katoliške vlade svojih rojakov, zato je Irska, četudi geografična celota, razdeljena na "Svobodno državo" in na Ulstersko Irsko, pripadajoča Angliji. Oba dela se borita za svobodo, in kar je enemu svoboda, je drugemu podjarmljenje.

* * *

Na Kitajskem povodnji, ki so zahtevale tisoče človeških življenj in pripravile stotisoče ljudi ob streho in živež; v Rusiji suša, ki je požgala setev sedmih milijonov ljudi; v nekaterih deželah moča, ki je uničila poljske pridelke; v večih krajih te dežele viharji in neurja, ki so napravili milijone dolarjev škode. Naravni elementi uničijo mnogo in stotisoči gladujejo radi pogubnih sil, ki se jih človek še ni naučil premagati.

* * *

Evropa se muči, da bi se izmotala iz mizerije; ogromna Kitajska stoka pod peto svojih vojnih lordov in zunanjega kapitala; med vedno večje število ameriških delavcev se naseljuje skrb kje dobiti sredstva, da si kupijo kruha, kajti dela je malo in zaslužka še manj. Uime povzročajo ogromno škodo. Še večjo pa si dela človek sam s svojimi silami, katere bi lahko kontroliral in jih vposlil sebi v prid.

* * *

Iz Sofije in Dunaja se množe poročila o grozeči revoluciji v Bolgariji, ki jo baje neti sovjetsko zlato. Bolgarsko ljudstvo je nezadovoljno s Cankovo vlado, ki je prišla na krmilo potom "revolucije". Vsi nezadovoljneži so ji komunisti. Razun tega so Bolgari zelo dobri propagandisti. S komunističnim bavbavom skuša vlada v Sofiji dobiti simpatije evropske

ga sveta na svojo stran, kar bi ji pripomoglo do koncesij in utrdilo njen režim.

* * *

Davidović, sedanji jugoslovanski minister-ski predsednik, bi rad igral demokrata in demokratsko vladal. V Jugoslaviji je to težko in Pasić upa, da se demokratska-klerikalna-muslimanska koalicija ne bo dolgo vzdržala. Strankarske strasti so razpaljene in med politiki ni nikake prave volje za konstruktivno delo.

* * *

Predno je Pasićeva vlada oddala vajeti, je vprizorila še naval na komunistične organizacije. Nezavisno radniško stranko Jugoslavije (ki je nekaj takega kot tukaj W. P.) je razpuščila. V Sloveniji varujejo "integrito države" Orjunaši. Če človek opazuje politično vrvenje v Jugoslaviji od daleč, se mu zdi nekako nezrelo, skoro bi rekel otročje. Ampak dežela se vendar zboljšuje, kljub "komunistični nevarnosti," ki razgraja v glavah jugoslovanskih reakcionarjev in šovinistov. Pametna politika bi znala priti v okom vsaki nevarnosti ne da bi se posluževala nasilij.

* * *

Med najbolj nespretno jugoslovanske politike spada Radić. Nihče nima toliko in tako verne pristaše kakor on. Nihče ne razpolaga s tako disciplinirano stranko kakor Radić. Hrvatska ljudska republikanska stranka je v resnici Radićeva privatna stranka in on jo poljudno obrača. To je nesreča zanjo. Ako bi on znal izrabiti moč ki jo ima v svoji stranki, bi bila današnja Jugoslavija enotnejša, demokratičnejša in posamezne province bi imele najbrž več avtonomije kot jo imajo. Radićeva taktika pa je služila Pasiću in njegovi velikosrbski politiki. Ako bi služila, čeprav proti Radićevi volji, pametnemu centralizmu, bi za Jugoslavijo še ne bila taka škoda. Tako pa je koristila gonjam, ki so podpihovale mržnje med Srbi in Hrvati do skrajnosti, kar škodi obojim in ne koristi nikomur, razun morda kakim zunanjim silam, ki iščejo priložnosti, da bi se izkoristile z eventualnimi fizičnimi spori v Jugoslaviji.

* * *

Radić je iskal pomoči za svojo republiko v Italiji, Londonu, Parizu, na Dunaju, v Pragi in končno v Moskvi. Ko bi bil pametnejši, bi šel s svojo skupino takoj po volitvah v zbornico, vrgel Pasića in pomagal sestaviti demokratično vlado, ki ne bi zapostavljala nobenega dela države in trebila balkanizem iz balkanizirane Jugoslavije. Za tako delo pa je treba razuma in sposobnosti.

* * *

Jugoslavija in druge balkanske dežele trpe na pomankanju močnega, konstruktivnega delavskega gibanja. Socialistična stranka, ki bi imela v skupščini vsaj petdeset poslancev, sposobnih poslancev, in število razširjenih listov,

bi blažilno vplivala na razvoj dežele in tirala tudi druge stranke v razumnejšo politiko. V Jugoslaviji se socialistično gibanje sicer utrjuje in strokovne organizacije amsterdamske internacionale so se tesnejše združile, toda delavsko gibanje kot tako je v Jugoslaviji še šibko in brez odločujočega vpliva.

Rivša avstrijska cesarica vdova Zita živi sedaj v Španiji in čaka priložnosti za povratek na ogrski prestol, kajti avstrijski je odpravljen. Nekemu časnikarskemu poročevalcu je dejala, da je prepričana, da bo njen sin prestolonaslednik Otto bodoči ogrski kralj. Ogrska ima sedaj regenta, toda kdo bo njen bodoči kronani vladar, se madžarska gospoda še ni odločila. Za Zito in njeno družino skrbi Španija; darove dobiva tudi iz Ogrske, Avstrije in Češke. Stanuje v neki vili daleč od dvornega šuma in se zabava s sportom in vrtnarstvom. Zelo mnogo tudi moli. Mogoče je, da se ji želja priti na prestol izpolni. Ampak vladarstvo dandanes ni baš ravno hvaležen poklic. Najboljše bo za Zito in njene sinove, ako se sprijaznijo s plebejstvom in se nauče kakega koristnejšega poklica.

* * *

K Guy Franklinu v Chicagi je prišel neznanec in zahteval \$6 za hlače, ki mu jih je baje raztrgal Franklinov pes. Franklin ni hotel plačati. Neznanec je potegnil nož in ga zabodel. Franklin je na poti v bolnišnico umrl. Neznanka išče policija. Priča prizoru je bila neka ženska, ki je tolmačila neznančevu zahtevo — bil je Italijan — Franklinu. Ta neznanec in umorjeni Franklin nudi sličico človeštva v miniaturi. Človeštvo se kolje za odškodnine, za čast, slavo domovine, vero in take reči, ker se še ne zna sporazumeti in ne razume, da bi lahko mirno izravnavalo nesoglasja.

* * *

Čikaški policijski načelnik zahteva tisoč novih policajev. Obljublja, da če jih dobi, bo iztrebil zločince in odpravil zločine. Charles Fitzmorris je l. 1922 prišel z enako obljubo. Dobil je tisoč več policajev in več sredstev za boj proti nepoštenim karakterjem, zločini pa so se ti vzlic temu množili. Letos smo imeli v Chicagi že nad dve sto umorov, mnogo drznih ropov in neštete tatvine. Igralnice, javne hiše in razne beznice zmerom zapirajo in znova — odpirajo. Ako čikaška policija ni afektivna, ni vzrok v premajhnem številu policistov, ker ni majhno, ampak v korumpiranosti policijskega, sodnega in političnega aparata. Stranke, ki so sedaj na krmilu, ga ne bodo ozdravile, ker so same korumpirane. Gniloba je v sistemu kakršen je. Ta vzrok je treba izrjaviti, tisoč novih policajev pa tega ne bo zmoglo. Socialisti poznamo sredstvo in mase so se pričele zanimati za nas. Ko se nam pridružijo, bomo precej hitro trebili gnilobo, ne da bi potrebovali nove policaje.

I. W. W. v nevarnosti razsula.

I. W. W. je bila nekoč organizacija, ki je sodelovala s socialistično stranko. Potem so jo dobili pod kontrolo sindikalisti, ki so zasmehovali politično borbo delavstva in pridigali evangelij direktne akcije. Predno se je komu sanjalo, da bodo po vojni nastale komunistične stranke, ki se bodo borile proti socialistom, so člani sindikalistične I. W. W. nastopali po vogalih ulic ameriških mest in rohnili proti pogubni taktiki socialistične stranke. Posluževali so se večinoma istih fraz kakor danes takozvani komunisti.

Med vojno je postala I. W. W. zelo živahna organizacija in je nastopala proti vojni z veliko gorečnostjo. Prognji so jo oslabili in jo potisnili popolnoma ob steno. Na drugi strani pa so besedniki A. F. of L. dokazovali, da je v I. W. W. vse polno provokatorjev, plačanih od kapitalističnih interesov, katerih naloga je voditi boj proti unijam A. F. of L.

Mnogo vodilnih članov I. W. W. je bilo med vojno in po vojni vrženih v ječo. Ko so bili odpravljene razne zvezne izjemne naredbe, naperjene proti radikalcem, so posamezne države hitele sprejemati "antisindikalistične" zakone in na svojo roko podvzemale progone proti "državi nevarnim elementom." V Californiji in nekaterih drugih državah so člani I. W. W. še danes izven zakona in se jih sme preganjati kolikor funkcionarji raznih oblasti hočejo. Bill Haywood, bivši voditelj I. W. W., je po obsodbi pobegnil v Rusijo in njegovemu vzgledu je sledilo več drugih obsojencev. To je slabo vplivalo na moralo članstva. Ampak I. W. W. je prestala vse te neprilike. Poroštva, ki so zapadla oblastim vsled bega Haywooda in tovarišev, je I. W. W. povrnila tistim, ki so jih založili. Do \$70,000 je zbralo članstvo I. W. W., da je povrnilo vsote raznim svojim prijateljem, ki so položili bonde za Haywooda in druge, ki niso hoteli v ječo.

Po težkih izkušnjah je konvencija I. W. W. pred par leti sklenila premeniti taktiko v "legalnejše" smeri. Na vodstvo so prišli novi elementi. Ali v tem in prejšnjem letu so prišli iz zaporov oproščeni člani I. W. W. in zahtevali svojo besedo pri upravi organizacije. To še ni bila nesreča. Pravo nevarnost za obstoj I. W. W. je povzročil spor med komunisti in sindikalisti. Prvi so pričeli delovati za priključenje I. W. W. k Moskovski internacionali strokovnih unij že pred par leti in I. W. W. je bila na par moskovskih zborih že zastopana, toda neuradno. Sindikalistična struja se je protivila pridruženju k Moskvi, prvič ker ne priznava politične akcije za sredstvo osvoboditve proletariata, in drugič, ker smatra moskovsko internacionalo rdečih strokovnih unij le za orodje tretje inter-

nacionale, ki je strogo politična organizacija. Sindikalistične organizacije, kot je I. W. W. in nekatere evropske, so sicer v medsebojni rahli zvezi, toda nimajo internacionale kakor je amsterdamska ali moskovska. Zato imajo komunisti v njih še ložje stališče delovati za pridruženje k Moskvi.

Spor v I. W. W. je prispel tako daleč, da so se izključeni člani glavnega odbora zatekli na sodišče po pravico. To je značilno, če se pomisli, da vlada med članstvom I.W.W. strogo pravilo, da zanje ni pravice na kapitalističnih sodiščih in jo radi tega ne smejo iskati tam kjer je ni. Nastop ene skupine proti drugi na sodišču dokazuje, v kako opasen položaj je prišla anarhosindikalistična I. W. W.

Višje sodišče je na argumente izključenih članov odbora dalo zapreti glavni urad I. W. W., ki se nahaja na Madison Streetu v Chicagi in naročilo banki, v kateri ima I. W. W. svoje vloge, da morajo ostati nedotaknjene, dokler se zadeve ne reši. Drugo zaslišanje na sodišču se je vršilo zadnji terek.

Neglede kateri struji bo sodišče prisodilo "pravico", miru v I. W. W. ne bo, dokler ena ali druga struja popolnoma ne podleže. Če postane I. W. W. orodje W. P., kakor je postala Fosterjeva Izobraževalna liga strokovnih organizacij, bo izgubila svoj prejšnji pomen. Tudi če ohrani svojo neodvisnost od komunistov, nima izgledov, da bo mogla kedaj postati mogočna organizacija ameriškega delavstva.

Ubijanje na debelo.

V prvi polovici tega leta je bilo v Zedinjenih državah ubitih nad osem tisoč oseb v avtomobilskih nezgodah. Samo v Chicagi je bilo v teku šestih mesecev tega leta ubitih z avtomobili nad tri sto oseb. Do 11. avgusta je bilo v tem mestu ubitih z avtomobili 381 ljudi. Ako bodo smrtni slučajji v avtomobilskih nezgodah naraščali s tako brzino, bo število žrtev do konca leta znašalo do 19.000 ljudi. Razun ubitih je tisoče poškodovanih in tudi število pohabljenih ni majhno.

Zelo dober zaveznik smrti v tej deželi je tudi "priljubljeni" in nepriljubljeni *moonshine*. V Chicagi smo imeli do konca julija 130 smrtnih slučajev, ki jih zdravstveni uradi pripisujejo zastrupljenju z alkoholom. Nepredvidni ljudje in alkoholiki pijejo vse, samo da peče in opoji. Posledica je mnogokrat oslepljenje, nevarno zastrupljenje, druge bolezni, blaznica ali pa celo smrt.

Tudi s streljanjem v človeške tarče se ne hrani. Umori v ameriških mestih naraščajo. L. 1923 je bilo v petnajstih večjih ameriških mestih umorjenih 1717 oseb, med njimi 389 v Chicagi. Do 11. avgusta to leto beležimo v Chicagi 205 umorov. Vsa Anglija (brez Irske) je imela l. 1923 okoli dve sto umorov, ali skoro polovico manj kot jih je imela Chicaga ali približno toliko kot jih je imelo mesto St. Louis.

Ali kaj paziš, kedaj ti poteče naročnina? Ako ti je s to številko, jo obnovi brez odlašanja.

Dva vzrujajoča se ekstrema.

Neštetokrat je bilo naglašano, da je najti resnico le v sredi med dvema ekstremoma.

Novo politično gibanje je v sedanji kampanji tarča za napade od obeh ekstremov — od ekstremne desnice in ekstremne levice.

Na skrajni desnici se je dobil žurnalista, vposljen pri nekem velikem businesskem glasilu, ki je sestavil pod naslovom "La Follettizem je socializem" serijo člankov in jih dal v objavo časopisju v vseh krajih te dežele. V cirkularju, v katerem priporoča te članke v objavo, čitamo med drugim sledeče: "Ako hočemo, da se Amerika ohrani za to kar je, ako hočemo da konstitucija ostane dedščina ljudstva Združenih držav, moramo razkrinkati desperatne namene ljudi, ki skušajo z legislativno akcijo uničiti zgradbo, ki jo predstavljajo ameriške institucije."

Izgleda, da je desperatnost na strani ekstremne desnice, ne pa pri nas, kar so dokazali s svojim nebrzdanim izlivom fraz. Novo politično gibanje se precej dobro drži stvarnosti ter jasnosti in se ogiblje histeričnega godljanja.

Obrnivši se na skrajno levo dobitimo "boljševike", ki pripravljajo svojo serijo člankov, s katerimi garantirajo dokazati luninemu svitu, da sta La Follette in Wheeler kapitalistična kandidata. S tem *dopom* bodo branjarili med desperatniki in kroničnimi sitneži na skrajni levi, kakor bo skrajna desnica branjarila s svojo serijo med svojimi desperatniki in fanatičnimi zakrknjenci.

Kako lepo je biti nor!

Resnica vedno najde pravo mesto. Histerična propaganda skrajne levice in skrajne desnice bo med pametnimi ljudmi pomagala novemu gibanju. Škodovala mu bo le v toliko v kolikor bo dosegla nevedne in nerazsodne. Kar je razumne mase, se ne bo ozirala na fanatične, obupne krike skrajnih desničarjev in skrajnih levičarjev, ker hoče slediti resnici, s katero pa derviši nimajo ničesar skupnega. — (Po "Milwaukee Leadru".)

Pa čem se spozna socialist?

Kdo je socialist?

Ali tisti, ki bahato trdi: "Jaz sem boljši socialist kot pa tisti, ki so organizirani v stranki"?

Ali tisti ki pravi, da glasuje vselej za socialistične kandidate?

Ali tisti, ki z radikalni frazami razlaga svoj nadradikalizem?

Socialista se spozna po aktivnostih in požrtvovalnosti. Takim ni treba pripovedovati kaj so, ker jih delo izdaja, da so socialisti.

IVAN CANKAR:

KURENT

Starodavna pripovedka.

(Nadaljevanje.)

“Koga, pravite, da častimo nocoj, katerega svetnika, dobrotnika in imenitnika? Sebe častimo, bratje v Kristu, sebe in svoj spomin! Dobro nam je v tej uri, ali kako nam je bilo včeraj in kako nam bo šele jutri? Stotisoč jih je trpelo in hrepenelo, enega izmed njih pa smo postavili na kamen, da priča poznim rodovom, kdo da smo bili in kako smo živeli. Kaj bi izpraševali za njegovo ime, za stan in za letnico? Naš je bil, naše življenje je živel: za tisoč ur bridkosti ena ura veselja; ovsenjaka ob cestnem jarku, po smrti pa sveta nebesa! Kdorkoli je že bil, ki stoji na kamnu, naš patron je bil, pijmo na njegov spomin!”

Take resnobne besede je govoril korenjak, kozarci so zažvenketali in so bili zduškoma prazni. Ali korenjak je vzdignil svoj kozarec še vdrugič.

“Tisoč ur bridkosti! Blagoslovljena bridkost: če bi nje ne bilo, odkod hrepenenje, ljubezen in lepota? Če bi uboštva ne bilo, kako bi oko spoznalo bogastvo? Preljubi svatje, toliko smo užili nadlog in težav, da bi v skrbeh bil Bog, če bi ga tirjali za vse to bogastvo, ki smo ga v sanjah gledali! Zato še eno kapljico na čast bridkosti, materi vseh občutkov!”

Kozarci so bili prazni, ko so komaj zapeli. Toda korenjak ni odnehal ter je izpregovoril še vtretjič.

“Tisoč ur bridkosti, le ena ura veselja in še ta je skopo odmerjena! Bratje moji, mi smo kakor kaplja v vodi — potok teče, kaplja teče z njim in po njegovih postavah! Sto let trpi slovenski narod, nato pa mu je za en dan dodeljeno, da zavrigne ter da razobesi pisano platno. Malo je en dan za dolgo stoletje — ali kdo bi se z Bogom prerokal? Nam, ponižnim kapljicam v tem ponižnem potoku, je za tisoč ur prisojena ena ura! Za bogatina malo, za siromaka silno bogastvo! Lepo pozdravimo to uro dobrotnico, koristno jo zaužijmo, hvaležno ji napijmo, dokler je še med nami!”

Globoko so nagnili tretji kozarec, ali tudi glava se je nagnila globoko. Kristijan, nezvesta ti bo ljubica, kadar ji zapoješ slavo; umrla bo radost, kadar ji napiješ!

Komaj se je Kurent tako prestrašil, ga je topla roka objela okoli vratu.

“Oj, ena sama ura — te ure me je strah! Ali mi večno veselje daj, ali mi daj večno bridkost! Rajši mi daj noč brez nehanja, nego da mi prižigaš eno samo zvezdo! Saj je zadosti, da je koprnenje v srcu; ali ga na vekomaj izpolni, ali pa naj bo lačno in žejno na vekomaj! Ti si

večno veselje in večna bridkost, daj mi eno, ali daj mi oboje, za roko me primi, da pojdem s teboj!”

Korenjak si je bil slekel zimsko suknjo, pohodil je pipo z nerodnimi škornji ter je omahnil do nje, vzdihujoče od koprnenja. Objel jo je z dolgima rokama, da pasu jo je vzdignil, skoraj je opalil njene lase ob svetilki.

“Zapleši z menoj, še minuto je časa, le še minuto! Kar nam je dal Bog, do kaplje použijmo, do dna izpijmo!”

Zaplesala sta, plesala sta komaj minuto in sta obadva omahnila; zgodilo se je po njegovi besedi. Kakor da so nenadoma vse luči ugasnile — ne pesmi več, ne smeha; topo in belo so gledale oči; trudna udanost je bila na tistih ustnicah, ki so se pred eno samo minuto prešerno smejale. Modri korenjak je slonel ob stolu, roke so mu ležale na umazanih tleh, glavo je klonil globoko in ves blede je bil.

Tiho je vstal Kurent in je stopil na ulico.

“Siromaki, popotniki, izgubljeni — miloval bi vas, ali kako bi? Ni ga človeka v tej deželi, ki bi v svojem srcu ne bil popotnik!”

Jutranja megla je rosila na lica, tako hladna in tuja, da je srce vztrepetal od mraza. Težka vrata so zaškripala, iz veže je stopila sključena starka; majala je z glavo, nikamor se ni ozrla, molek je rožljajal v njenih rokah. Z betežnimi, drobnimi koraki je hitela, vzdihovala je po strmih stopnjicah, stopila je v cerkev. Pod stopnjicami je ležal pijanec, spal je trdno in je govoril v sanjah.

Kurentu se je mudilo; zakaj od nikoder več ni vabila luč, od nikoder ni pozdravljala pesem. Mesto je bilo mrtvo in nemo — po trohnobi je dišalo.

“Za tisoč ur le ena ura!” je pomislil Kurent; in njemu samemu se je hudo storilo pri srcu.

Prišel je iz mesta, šel je v hrib. Od kostanjev je rosilo, rahlo se je zgenilo v listju, zavzdihnilo je v sanjah. Ko je stopil Kurent na hrib, se je ozrl.

V belo jezero je bilo potopljeno to lepo ljubljansko mesto. Tiho je bilo to jezero; vzdigali so se valovi ter so se pogrezali; glasu ni bilo. Kurent je razločil obadva črna stolpa frančiškanske cerkve, tudi se je časih prikazal resnobni šentklavž; nato pa so beli valovi vzkipeli vse do gradú. Nad tem jezerom so sijale tiste žarke zvezde, ki se približajo zemlji ter pokažejo vso svojo lepoto, kadar je blizu jutranja ura; zakaj najsvetlejše in najmilejše gledajo oči ob slovesu.

Valovi so se tiho zgenili, upadali so; tedaj se je prikazalo kakor črna roka utopljenca, ki se vzdigne še poslednjikrat, zamahne ter izgine. Kurentu se je zdelo, da je videl blede obraz korenjaka, slonečega ob stolu.

Zazeblo ga je, ali od mraza, ali od tihe žalosti.

“Pridi zarja, usmili se!” je vzkliknil. “Trikrat petsto let že hrepenim po tebi, z željnim srcem te pričakujem vsako jutro! Ne mudi se, brž se napoti, da ne boš svetila slepim očem!”

Tam je zvezda zelo urno in zapored pomežiknila, kakor da se ji je bilo od vzhodne strani zableščalo; begotna senca je hušknila preko nje in ni je bilo več. Komaj je ugasnila ena, je ugasnila druga in glej, že tretja; kakor lastovke so švigale sence pod njimi.

Kurent se je prijetno nasmehnil. Kajti spoznal jih je, svoje mile družice, lepe copernice, ki se ves božji dan ukvarjajo s pustim copranjem, da uživajo ponoči svoj grenko zasluženi greh. Vračale so se od veselega vasovanja ter so spotoma upihavale zvezde, kakor je njih jutranji posel.

Na vzhodni strani se je belilo nebo, hladni veter je zazibal bele meglene valove.

“Zahvaljena, zarja, da si vsaj od daleč pozdravila!” je rekel Kurent; zavel se je tesno v suknjo, ker mu je bilo mrzab ter se je nameril — kam? Ali je bil Bog veselja njegov kašipot, ali je bila smrt in trohnoba? Ali drži njegova cesta v svetlo zarjo, ali v brezdanjo noč? . . .

V.

Kurent ni bil rad sam; kadar je stopal po samotni, blatni cesti, ali kadar je ležal v travi ter gledal v nebo, so frfotale misli nad njegovo glavo kakor zlohoni črni netopirji. Zato se je na svoji poti vesel pridružil pobožnim romarjem.

Iz vseh slovenskih krajev so se bili zbrali v pisano procesijo. Šli so globoko upognjeni, trdni, prašni in blatni do pasu, kakor poslednji pópotniki, namerjeni v dolino Jozafat. Največ je bilo starcev in stark, ali tudi otroci so bili med njimi in celo lepa dekleta je videl Kurent. Stopali so zvrstoma, par za parom, lesen križ se je majal pred njimi. Po zeleni slovenski deželi se je razlegala tista stara in lepa pesem, kakor klic bridkosti in hrepenenja.

“Marija k tebi uboge reve
mi zapuščeni vpijem!”

Razlegla se je pesem prav do neba hripavo in žalostno ter je vzdihovaje ugasnila nad požetim poljem.

Nato je vzkliknil tenki, trepetajoči glas starke, ki je visoko izpodrecana in do pasu upognjena stopala koj za križem.

“Sveta Marija! — Sveta Mati božja! — Sveta devic Devica!”

Odgovarjalo je sto glasov, trudno pojočih, kruha in tolažbe prosečih.

“Za nas Boga prosi!”

Še v Kurentovo srce je segla tista topa, udana, milo proseča bolest; in njegova misel je bila žalostna.

“Iz vseh teh lepih krajev ste se zbrali, pravi in izvoljeni poslanci svojega naroda! Vaša beseda je udana prošnja, vaša pesem je plaha

molitev. Koliko je bilo pač nasute bridkosti v ta srca, da še upanju in zaupanju, ne kletvi in rotnju ni več prostora? Pahnili so v ječo nedolžnega hlapca, pa se ni branil, še kričal ni; pokleknil je in je prosil: Daj, o Bog, da mine to trpljenje, da se odpro te zaklenjene duri! — Delal je hlapec, vsem gospodarjem tega sveta je služil, nazadnje pa sklence roke ter prosil: Dajte mi kruha! — Ozrle se bodo nate usmiljene oči Matere božje z Brezja in potolažen boš, hlapec!”

Žalostna je bila Kurentova misel in zmirom žalostnejša.

“Koliko časa je romal Kristus na Golgato? Pač ne trikrat petsto let! Trikrat se je zgrudil na kolena — kolikokrat si se zgrudil ti, narod suženj, in kolikokrat si vstal udan, ukazu božjemu poslušen, ter si zadel svoj križ na ranjene rame? Kristu je pomagal mož iz Cirene — kdo je pomagal tebi, kadar si ležal na obrazu in je bilo trpljenje večje od tvoje moči? — Kje je začetek tvoje poti in kedaj ti je bila sodba govorjena? Kje je konec tega strašnega romana in kedaj bo sodba dopolnjena?”

Pesem je vzdihovala preko poljane, molitev je kipela do neba.

“Zdravje bolnikov — ”

“Pribežališče grešnikov — ”

“Tolažnica žalostnih — ”

“Za nas Boga prosi!”

(Dalje prîhodnjič.)

Socialistična-komunistična unija v Franciji razpuščena.

Iz Pariza poročajo, da se je francoska “socialistična-komunistična unija,” ki jo je tvorila v glavnem Frossardova struja, razpustila. L. O. Frossard je bil svoječasnó tajnik francoske komunistične stranke. Z eksekutivo moskovske internacionale je prišel v spor, ker ni hotel pristati v njene diktate, s katerimi je Zinovjev določal taktiko francoskim komunistom. V sporu je zmagala seveda Zinovjeva mašina in Frossard je s svojo skupino odstopil in ustanovil socialistično-komunistično unijo. Po razpustu slednje so Frossard, Henry Sellier, brat sedanjega tajnika francoske komunistične stranke, poslanec Barante in več drugih vodilnih članov razpuščene unije vprašali za pristop v socialistično stranko.

Komunistična stranka v Franciji je v zadnjih dveh letih izgubila tisoče članov. Najjačja je sedaj v Parizu, kjer ima dnevnik Humanite, ki je bil do razdora last socialistične stranke.

Tudi švedsko komunistično stranko so zadel občutni notranji spori. Vzrok je, ker je bila premalo poslušna Zinovjevu. Komunisti na Švedskem niso jaka politična skupina, kajti švedsko delavstvo je organizirano skoro stoodstotno v socialistični stranki.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

DOPISI.

Sijajna manifestacija našega delavstva v Barbertonu.

BARBERTON, O. — Marsikdo, ko se je prebudil v nedeljo zjutraj dne 10. avgusta, je stopil na prosto in se ozrl proti nebu, ne morda da bi prosil kake milosti, ampak da preštudira, kakšno vreme so nam dočeli vremenski bogovi za ta dan. Bilo je slabo obetajoče, emrikavno in oblačno. In marsikdo se je bal, da bo ostalo tako ves dan. Toda oblaki so se razpršili in nastal je krasen dan.

Da ne bi kdo dómneval, da je Barberton kakšna vremenska opazovalnica, naj pojasnim, čemu smo se imenovanega dne toliko zanimali za vreme. Na programu smo imeli namreč piknik in shod, ki so ga priredila tukajšnja in okoliška društva SNPJ. in socialistični klub št. 232, JSZ. Društva, ki so sodelovala s klubom pri tej prireditvi, so bila št. 48 in 73 v Barbertonu, št. 488 v Rittmanu, št. 535 v Kenmoru in št. 170 v Akronu, vsa SNPJ.

Udeležba je bila nekaj imenitnega. Nad tisoč oseb je bilo navzočih, kar je za slovenske naselbine te okolice ogromno število, posebno če se pomisli na potežkoče, ki se stavijo na pot takim priredbam. Tudi imamo opraviti z nazadnjaškimi elementi, katerim naše napredovanje prav nič ne ugaja. Ampak delavni in poštvovalni rojaki se niso strašili nobenih ovir in dosegli so, da smo imeli prireditev ki je bila nam vsem v zadovoljstvo in ponos.

Priredba se je vršila na prostem v zelenem gaju blizu Barbertona. Udeleženci so pričeli polniti prostor kmalu popoldne, toda program se je pričel izvajati okoli 4. ure. Prva točka sporeda je bila Marseljeza, ki jo je igrala tukajšnja deška godba pod vodstvom rojaka A. Bombača. Za njim je nastopil pevski odsek socialističnega kluba istotako z Marseljezo. Občinstvo je obojim živahno aplavdiralo.

Sodrug Gradišar je nato naznanil, da se bodo pričeli govoriti, in nam predstavil sod. Lov. Gorjupa iz Clevelanda, ki je v poljudnem tonu pozival navzoče na neumorno delovanje za delavsko stvar, posebno sedaj, ko nam volilna kampanja in kriza nudi tako ugodno polje za organizatorično delo in širjenje našega časopisja.

Za njim je nastopil Chas. Pogorelec, tajnik JSZ., ki je v nad uro trajajočem govoru očrtal zgodovino delavskih bojev in slikal važnost sedanje volilne kampanje, v kateri so unije in napredne farmerske organizacije prvič nastopile skupaj s socialistično stranko pod okriljem Konference za progresivno politično akcijo s skupnim kandidatom. To je dalekosežen korak, če se pomisli, da so se ameriške unije do sedaj odrekale samostojni politični akciji. Neglede, skozi kakšne težave bo moralo iti to novo gibanje ob uri svojega rojstva, dejstvo je, da pomeni revolucijo v razvoju ameriškega delavskega gibanja. Glavno je doseženo. Storjen je korak, da se je te mase organiziranega delavstva odtrgalo od kapitalističnih strank. Mi bi seveda radi, da bi bile takoj socialistične in sposobne socialistično delati in misliti. Ampak to pride. Tudi v

drugih deželah ni šlo gladko, ker ni moglo. Proces delavskega političnega gibanja v Angliji je bil približno enak kakor ga opazujemo sedaj v tej deželi. Danes je angleška delavska stranka druga najjačja stranka v Angliji in vlada je v njenih rokah. Po taki poti bo korakalo tudi ameriško delavstvo in naša dolžnost kot razredno zavednih delavcev je, da jim gremo ob uri njihovega prebujenja na roko in jih navajamo na pota socialističnega programa. — Slikal je dalje, kakšne boje so imeli ameriški slovenski delavci in koliko je bilo treba požrtvovanja za napredek, ki so ga dosegli skozi zadnjih dvajset let. Mračnjaške sile so bile vržene s površja in napredna misel je triumfirala. Nazadnjaška garda je zadnje čase obnovila ofenzivo, da potlači slovensko delavstvo v temo, da bi ga zopet mogla varati in izkoriščati, toda uspeha kakršnega žele ne bodo dosegli. Take mase, kakršno so klerikalci bili v stanju vladati, ni danes več med nami. Njihove poskuse omrežiti nevednejši del našega ljudstva bomo znali odbiti kakor smo jih v prošlosti. Za napredek, ki smo ga dosegli, gre zasluga pionirjem socializma med ameriški Slovenci in drugimi Jugoslovani. Govoril je, skozi kakšne težke boje je moralo iti naše gibanje v prošlosti in kako težke naloge nas čakajo v bodoče. Na tisoče in tisoče naših sodrugov je bilo preganjanih, izganjanih iz kraja v kraj, metali so jih v ječe, padali so pod rokami krvnikov, toda nič ni izdalo, socialistično gibanje je šlo naprej in danes je sila, svetovna sila, ki bo zavladala nad svetom v prid vsega njegovega prebivalstva. Tudi mi se ne smemo strašiti žrtev. Delujmo za našo sveto stvar z vztrajnostjo, ki je lastna socialistom. — Priporočal je navzočim, da naj podpisajo, naročajo in čitajo socialistične liste in knjige, kajti napredek delavskega razreda je zapopaden v izobrazbi. Pozival jih je, naj se pridružijo tukajšnjemu socialističnemu klubu in s tem ojačajo socialistično organizacijo. Kajti nikdar ne smemo pozabiti, da je naša moč v organizaciji razredno zavednega delavstva, kajti ta je, ki nas bo osvobodila iz mezne sužnosti. — Govornik je bil večkrat prekinjen z navdušenim pritrjevanjem. Vsa priredba se je vzorno zaključila.

Upam, da si bo delavstvo, ki je bilo na shodu, vzelo govornikove besede k srcu in se pridružilo socialističnemu klubu še v večjem številu, tako da bomo naše aktivnosti lahko razpredli po vsem okolišu v čim večji mogoči meri. — *Poročevalec.*

Naznanilo sodrugom v Clintonu.

CLINTON, IND. — Seje kluba št. 41 Jugoslov. socialistične zveze se vrše vsako zadnjo nedeljo v mesecu na Anderson St. pri sodrugu John Ivanču. Opozarjam člane kluba, da se naj prihodnje seje polnoštevilno udeležijo, ker imamo na dnevnem redu zelo važne zadeve, ki jih bo treba rešiti. — *Jos. Gračner*, tajnik.

Za Herminie, Pa.

Seja socialističnega kluba št. 69, JSZ. se bo vršila zadnjo nedeljo v avgustu, to je dne 31. avgusta ob 10. zjutraj. Preložena je na ta dan, ker je imel tajnik na dan redne seje drugo važno sejo v pogledu kampanje, in pa radi konference klubov JSZ. v Pa., ki se bo vršila dne 24. avgusta na Harwicku. — *Tajnik.*

Sodrugom v Warrenu.

WARREN, O. — Prihodnja redna seja kluba št. 243 se bo vršila v torek 26. avgusta ob 7. zvečer pri sodrugu Kotarju. Dnevni red te seje bo obširen in zelo važen. Udeležite se je polnoštevilno.

Člane, ki so zaostali v članarino, prosim, naj jo poravnajo na tej seji. Ako jim to radi brezposelnosti ni mogoče, naj mi sporoče, da naročim zanje izjemne znanke.

Vsak član naj skrbi, da bo svoje prispevke redno plačeval, kar je v interesu kluba, kajti moč kluba se meri po dobrostoječih in seveda aktivnih članih.

Kakor povsod, bi aktivni sodrugi tudi v Warrenu radi, da bi bil klub močan in delaven. Malo več volje in odločnosti, pa bomo zgradili postojanko, ki se bo lahko kosala z drugimi večjimi aktivnimi klubi po deželi.

Delavstvo je že v precejšnji meri spoznalo, da si mora poiskati afektivnejša pota, ako si hoče izboljšati življenske razmere in se rešiti izkoriščanja. Nudi mu jih socializem. Kapitalistični politiki ga pitajo z obljubami, ki niso nič drugega kakor obljube. Na socialistično organizacijo gleda mnogo delavcev še z nekakim dvomom in se ne morejo odločiti, da bi postali aktivni člani. Zato je potrebno, da zavedni delavci širijo socialistične liste, kajti socialistično gibanje je gibanje razumnih delavcev. Čim več jih bo, toliko prej pride SOCIALIZEM.

Jacob Kotar.

Piknik springfieldskega kluba dobro uspel.

SPRINGFIELD, ILL. — Piknik kluba št. 47, JSZ., ki se je vršil dne 3. avgusta, je zelo dobro uspel. Tudi vreme nam je šlo na roke. Ves teden je bilo vroče in ljudje so bili veseli prilike za izlet. Par dni prej smo izvedeli, da se bo isti dan kot naš vršil piknik v prid tukajšnje slovenske cerkve. Našega piknika se je udeležilo lepo število springfieldskih rojakov ter rojakinj in imeli smo goste tudi iz okoliških naselbin. Zavedni delavci, naši somišljeniki, so ob tej priliki pokazali skupnost duha in prijateljsko naklonjenost klubu št. 47, ki jim jo bo znal vračati. Pevsko društvo nam je zapelo par lepih pesmi, za kar je želo živahno odobravanje.

Umljivo je, da so nas sodrugi in somišljeniki iz Virдена, Auburna ter nekaj od drugod zelo razveselili. Vsi smo se počutili kot prijatelji, vsi enih nazorov in enega prepričanja, vsi pod skupno senco košatih hrastov.

Ta naš piknik je boljše uspel kot smo mogli pričakovati v sedanjih razmerah in okolščinah. Vsem, ki so nam pripomogli do uspeha, izrekamo prisrčno zahvalo. — Jos. Ovca, tajnik.

Članstvu kluba št. 1.

CHICAGO, ILL. — Redna seja kluba št. 1 se bo vršila v sredo 27. avgusta ob 8. zvečer v Ladeckijevi dvorani na 3900 W. 26th St. Vhod v dvorano s Springfield Ave. (drugo nadstropje).

Na dnevnem redu imamo volitve v eksekutivo in v druge odbore JSZ., finančno in druga poročila. Radi važnosti te seje je potrebno, da se je polnoštevilno udeležite. — Da bomo šli z dnevnim redom hitreje naprej, bo tajnik v dvorani že ob 7. zvečer, tako da bo imel vsakdo priliko plačati članarino že pred pričetkom seje. — Tajnik.

Z agitacije.

WARREN, O. — Ker mi je dopuščal čas, sem si vzel nekaj dni za agitacijo. Dva dni sem se mudil v Cantonu, O. "Sreče" ravno nisem imel. Prodal sem nekaj izvodov knjige "Roparska trojica" in bi rad, da bi jo ljudje tudi prečitali. Mislim, da ima vsak naš sodrug, ki je to brošuro čital, enako željo. Razume se, da sem se trudil dobiti tudi naročnike Proletarcu. Večinoma pravijo, da so brez dela in skoro vsi so mi svetovali, naj se oglasim, ko "bodo boljši časi". V Cantonu sem prišel v dotiko s Čehom Pavlom Sumaryjem, ki me je sodružno sprejel. Človek je vesel, ko na agitaciji v kraju kjer ne dobi skoro nikake kooperacije, pride v dotiko s človekom, ki je sodrug in navdušen sodrug. Sumary je član češke federacije. Pokramljala sva o gibanju med nami in Čehi, o situaciji v Ameriki in o agitaciji. — Poslovil sem se od njega kot da mi je dolgoletni prijatelj, — kot sodrug od sodruga.

O kakem javnem življenju Slovencev v Cantonu ni govora. Ko sem jih vpraševal o tem in onem, so mi odgovarjali, da "žive bolj sami zase". Je pa med njimi nekaj ljudi, ki bi lahko precej storili za stvar — ako bi pričeli, oziroma hoteli pričeti.

Iz Cantona sem se napolil v Wheeling, W. Va., potem pa na Glencoe in Maynard, O. — J. Kotar.

Listu v podporo.

XVI. Izkaz.

KRAYN, PA. — Po \$1.00: Anton Poje, Louis Sterle, Frank Zaitz; po 50c: Philip Lukman, Louis Krintz, Martin Brvar, Andrew Kašca, Aleksander Demšhar; John Naglich, 30c; po 25c: Anton Pikovnik, Joe Krintz, Anton Sluga, Jacob Naglich, Frank Bavdek, Joe Naglich; John Hribar, 10c. (Nabiralec Anton Poje)	\$ 7.40
CHICAGO, ILL. — Charles Pogorelec	5.00
SPRINGFIELD, ILL. — Frank Kermelj	2.50
PURSGLOVE, W. VA. — Nabrala Grace Stavanja	1.00
NOPEMING, MINN. — Anton Buria	1.00

Skupaj	\$ 16.90
Prejšnji izkaz	550.37

Skupaj \$567.27

Naznanilo sodrugom in somišljenikom.

Sodrug Louis Kveder je prevzel zastopništvo Proletarca in bo obiskal rojake v Pa., W. Va. in Ohiju. Sod. Kveder je pooblaščen, da pobira naročnino, naročila knjig, oglase za list in koledar in drugo, ki je v zvezi s Proletarcem.

Sodruge in somišljenike se prosi, da sodelujejo s sod. Kvedrom pri njegovem delu in mu pomagajo pri agitaciji za Proletarca.

DETROITSKIM SODRUGOM.

Seje slov. socialističnega kluba št. 114 JSZ., se vrše vsako četrto nedeljo v mesecu v Hrvatskem Domu, 1329—31 Kirby Ave., ob 9. uri dopoldne. — Na dnevnem redu so vedno važne stvari, ki se morajo rešiti. Udeležujte se teh sej polnoštevilno in pripeljite s seboj svoje prijatelje. — Učvrščujmo našo postojanko s tem, da ji pridobivamo novih članov. — Organizator.

Komuistično časopisje v Zedinjenih državah.

V Zedinjenih državah je Workers' Party edina, ki se jo smatra za priznano komunistično stranko. Razun te obstoji takozvana "proletarska stranka", ki vztraja pri revolucionarnem programu sprejetem l. 1919, medtem ko je W. P. osvojila stari "kompromisni program". Tudi ena originalna komunistična stranka še obstoji, toda ker nima v Moskvi nikake opore, je posebljena v mali strujici, ki si je dala nalogo obvarovati "čistost komunizma."

To so torej tri samostojne stranke, ki pridejo v poštev v komunističnem gibanju v Zedinjenih državah. Workers' Party ima okoli 15,000 članov, večinoma v narodnostnih federacijah. "Proletarska stranka" jih ima baje do dva tisoč, večinoma Amerikancev. Glavno glasilo slednje je "Proletarian".

Worker's Party ima 22 političnih glasil, med njimi eno angleško, ostala so glasila narodnostnih sekcij. Njen angleški organ je "Daily Worker", ki izhaja v Chicagi. Dnevnik je postal meseca januarja t. l., preje je bil tednik. "Daily Worker" izhaja na šestih straneh, kar je za angleški dnevnik zelo malo. Izdaja ga delniška družba, ki jo kontrolirajo člani W. P. Skoro ves delniški kapital za ustanovitev dnevnika so dale narodnostne federacije, priključene k W. P., in dobile so tudi največ naročnikov. Naročnina na "Daily Worker" je \$6 na leto. V poročilu poštne uradu za april 1924 izjavlja, da ima 12,207 iztisov dnevne cirkulacije.

Druga glasila W. P.

Finska: "Toveri," Astoria, Oregon; "Tiomies" Superior, Wis.; "Eteenpain", Worcester, Mass.

Nemško: "Volkszeitung", New York.

Židovsko: "Freiheit", New York.

Rusko: "Novi Mir," New York.

Česko: "Obrana," New York.

Madžarsko: "Elore", New York.

Litvinska: "Laisve", Brooklyn, N. Y.; "Vilnis", Chicago, Ill.

Ukrajinsko: "Dnevne novosti", New York.

Jugoslovanska: "Radnik", Chicago, Ill.; "D. Slovenija", Milwaukee, Wis.; "Saznanie", (bolgarsko), Chicago, Ill.

Švedsko: "Ny Tid", Chicago.

Armensko: "Eritassard Hayastan", Boston, Mass.

Rumunsko: "Desteptarea", Detroit, Mich.

Grško: "Phoni tou Ergatou", New York.

Estonsko: "Uus Illm", New York.

Poljsko: "Trybuna Robotnicza", Chicago, Ill.

Italijanska: "Alba Nuova", Chicago.

Torej 21 glasil tujih narodnosti in eno angleško.

Izmed teh je 11 dnevnikov, 10 tednikov in 1 dvotednik.

W. P. ima z nekaterimi glasili narodnostnih federacij veliko sitnosti. Ko se je ustanovila, si je dala za nalogo centralizirati vse svoje časopisje in ga podvreči strogi centralni kontroli. Nameravala je prevzeti in svoje lastništvo vse narodnostne liste, toda pri tem je naletela na tak odpor, da je akcijo začasno odložila. Posamezne federacije in njihove delniške družbe ne dajo iz rok svojih listov.

Za primero naj služi slučaj v poljski federaciji W. P. Njeno glasilo je bil dnevnik "Glos Robotniczy". Podpiral je Workers' Party največ s tem da je napadal socialiste. Dogodilo pa se je, da uredniki tega poljskega dnevnika niso mogli zapopasti vsake "no-

ve" taktike W. P., pa so jo pričeli kritizirati. Spor se je ostril, nakar je eksekutiva W. P. podala izjavo, da se "Glos Robotniczy" ne more več smatrati za komunistično glasilo in da ne zasluži podpore poljskega delavstva. V nadomestilo je pričela izdajati poljski tednik, omenjeni dnevnik pa seveda pridno udriha po svojih prejšnjih voditeljih. Isto se je dogodilo v češko federaciji, ki je odstopila od W. P. in obdržala dva glasila pod svojo kontrolo.

W. P. izdaja tudi mesečnik "Liberator", ki je bil pred nekaj leti leposlovnna revija, sedaj pa prinaša tudi politične članke. Njene mladinske organizacije izdajajo dva lista, mesečnik in dvotednik.

Glasilo Prosvetne lige strokovnih organizacij je mesečnik "Labor Herald". Glasilo Prijatelj sovjetske Rusije je mesečnik "Soviet Russia Pictorial". To je vse časopisje, na katerega se naslanja današnja Workers' Party. Dvanajst jih izdaja v Chicagi, devet v New Yorku, šest pa v raznih drugih mestih. Dnevniške izdajajo delniške družbe, tedniki so svojina narodnostnih federacij, mesečnik Liberator pa je last stranke.

Če primerjamo socialistično časopisje s komunističnim, vidimo, da imajo ameriški socialisti šestnajst političnih glasil pisanih v angleščini napram enemu komunističnemu. Vseh angleških socialističnih listov v Zed. državah je 24, komunističnih pa šest.

Prispevki v podporo "Proletarcu" in za njegovo razširjenje v letošnji kampanji.

HERMINIE, PA. — Anton Zornik, \$1.30; Stefan Gorenc, \$1; Frank Trobevšek 75c; po 50c.: Thomas Kos, John Hrovat, Frank Verhovnik, John Arch, John Kaus, Filip Zakonšek, Mary Serr, John Mlakar, Anton Rahne, Joseph Plais, Louis Moler, Anton Mazi, John Zimec, Jacob Klaid, Anton Koleša, Frank Rahne, Alois Sleber, Mary Urbas, Joe Kaplor, Anton Koleša, Frank Bertl, Josephine Wultsh, Frank Mlekuš, Martin Urana; Valentin Murn, 45c.; po 25c.: Frank Srebrnjak, Anton Flisek, Charles Skrabohi, Joseph Gradišek, Andreas Kaus, Joseph Batiz, Jacob Peternel, Mike Stern, Andreas Zagar, Martin Kotar, John Rahne, A. Spik, Alois Flais, Matija Cerovšek, Henrik Arnold, Julius Langer, Frank Čoš, Nik Sablak, Louis Sablak, Anton Baltes, Jos. Turk, L. Kobe, Peter Grum, Frank Pičal, Jos. Urbanija, Jacob Jelovčan, John Stebn, Frank Smodic, Frank Vozel, Frank Kren, Joseph Wultsch, P. Sokse, Jos. Barbiš, P. Ivančič; po 20c.: Jos. Gros, Frank Garčar; John Urankar, 10c. (Nabiralci Anton Zornik, Alois Debevc, Joe Barbič. Pošiljatelj Anton Zornik)

Skupaj \$25.75

CHICAGO, ILL. — Frank Zaitz, \$10.00; Angeline Tich, \$2.00; po \$1.00: Frank Omahen, Ciril Pičman, P. Urbanz; A. Končan, 55c; po 50c: Frank Benchina, J. Darovec, J. Mermolja (Nabiralca Angeline Tich) \$ 17.05

LIBRARY, PA. — Soc. klub št. 230 10.06

WAUKEGAN, ILL. — Soc. klub št. 45 10.00

SHEBOYGAN, WIS. — Soc. klub št. 235, \$5.00; Anton Zorman, \$2.00 7.00

DETROIT, MICH. — Po \$1.00: Louis Krajec, Joseph Zupančič; po 50c: Lawrence Sluga, Andrew Sluga, Andrew Semrov, Joseph Ivec, Ciril W. Sebalj, Joseph Kos; Anton Semec, 40c; po

25c: Ana Kos; Anton Janežič, Joseph Mihaljevich, James Soteroff, Math Urbas (Nabiralec Louis Krajec, pošiljatelj Franjo Kuhovski)	6.65
PULLMAN, ILL. — Soc. klub št. 224, \$5.00; George Ule, 30c; po 25c: Frank Pretnar, John Jereb, John Florjančič, Ludvik Riglar (Pošiljatelj John Jereb)	6.30
CLEVELAND, O. — Po \$1.00: John Godnjavec, John Filipič; po 50c: Anton Spendal, John Grile, Ivan Sejko, Frank Česen; po 25c: Andrej Cajhen, Frank Grum, Ignatz Petan, Joe Rupena, Anton Janeš, John Kern, Rako Učak, Frank Mramor; John Gregorich, 20c. (Pošiljatelj John Godnjavec)	6.20
CHISHOLM, MINN. — Člani soc. kluba št. 22 (Pošiljatelj B. Seme)	5.00
KENOSHA, WIS. — Anton Puc, \$1.00; po 50c: Jožef Leskovar, Jožef Žagar; po 25c: Miha Lumpret, John Grabnar, John Kastelic, Mary Kastelic, Ana Lumpret, J. Oštert, Jos. Horvat, Neimenovan; Frank Fricel, 10c. (Nabiralka Mary Udovich iz Chicage)	4.10
BON AIR, PA. — John Kusar, 50c; Peter Bukovec, 35c; po 25c: Anton Pršin, Anton Turšič, Matija Pristavec, Anton Grmek, Anton Zalar; po 10c: Anton Šivic, Joe Groblovsky, Lovrenc-Turšič; Joseph Perhne, 5c. (Pošiljatelj Peter Bukovec)	2.45
CHICAGO, ILL. — John Chemazar	1.00

Skupaj \$100.56
 Prejšnji izkaz 165.75

Skupaj \$266.21

Jugoslovanski konzulat v Denveru ukinjen.

Po odločbi Ministrstva za zunanje zadeve je odpravljen Konzulat Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev v Denverju, Colorado. Dosedanji upravnik Konzulata, g. Branko Adžemovič, je prestavljen v kraljevsko Poslanstvo v Washington.

Države Colorado, Idaho, Montana, Utah, Wyoming, New Mexico, Texas, Oklahoma, Kansas, Nebraska, North Dakota in South Dakota, ki so doslej spadale pod jurisdikcijo konzulata v Denverju, bodo z naprej spadale pod jurisdikcijo konzulata v San Francisco, California.

Konzulat v Pittsburghu se odpre v najkrajšem času. Za konzula je določen g. dr. Filip Dominikovič. *Presbiro S. H. S., Washington, D. C.*

Agitatorji na delu.

Naročnin na Proletarca so poslali:	
Christina Omahne, na agitaciji v Ill.	9
Anton Lukancič, N. Chicago, Ill.	6
John Krebelj, Cleveland, O.	4
Louis Kveder, Pittsburgh, Pa.	3
Anton Maslo, Pursglove, W. Va.	2
Anton Zalar, Sheboygan, Wis.	1
Louis Krajec, Detroit, Mich.	1
Louis Britz, Lawrence, Pa.	1
Frank Zaitz, Chicago, Ill.	1
Anton Debevc, Sheboygan, Wis.	1
Charles Pogorelec, Chicago, Ill.	1

Maksim Gorgi—Čulkovski:

Pred obličjem življenja.

Pred mračnim obličjem življenja stojita dva človeka, oba z njim nezadovoljna in na vprašanje: "Česa želiš od mene?", reče eden od njiju z utrujenim glasom: "Ogorčen sem nad krutostjo tvoje nedoslednosti; zama se trudi moj razum razumeti zmisel življenja in v moji duši se porajajo dvomi o tebi: Moja samozavest mi pravi, da je človek najpopolnejše bitje stvarstva — — —"

"Kaj želiš od mene?" vpraša življenje brezstrastno — — —

"Sreče! — — —. In k temu je treba, da ti temelje dvomov v moji duši pomiriš; da pomiriš moj jaz hočem — s tvojim — ti moraš —"

"Hoti to, kar ti moraš za mene hoteti," reče življenje mračno.

"Jaz nečem biti tvoja žrtev!" krikne človek. "Jaz hočem biti gospodar življenja; ali moram večno svoj tilnik pod jarem tvojih zakonov kloniti? — — — Čemu?"

"Govori vendar bolj jasno z njim," reče drugi, ki je stal bližje življenja, medtem ko je prvi nadaljeval ne da bi se zmenil za svojega tovariša: "Jaz hočem svobode, hočem živeti s svojimi željami v sporazumu; nečem biti svojemu bližnjemu brat ali sluga, ker zakon moje vesti tako od mene zahteva; jaz hočem biti svojemu bližnjemu le to, kar si sam po svoji volji izberem: suženj ali brat. Nočem biti samo kos stavbne opeke v rokah človeške družbe, katerega ona lahko po svoji volji vstavi, kamor in kakor ga sama hoče — pri stavbi mavzoleja za svojo lastno srečo in blaginjo! Jaz sem človek; jaz sem duša in razum bitstva, zato moram biti svoboden!"

"Stoj," reče življenje z mračnim in hladnim smehljajem. "Mnogo si že govoril in vem kaj vse bi še ti rad povedal. Svoboden hočeš biti? No torej! Bodi! Bojuj se z menoj, premaguj me in bodi moj zapovednik. Potem bom jaz tvoj suženj. Ti veš da sem hladno in brez sočutja in se udajam samo zmagovalcu. Toraj premagati me moraš! Ali se čutiš dovolj močnega za borbo z menoj za ceno svoje svobode? Da? Čutiš dovolj sil za zmago, ali zaupaš v samega sebe?"

Vznemirjen odgovori človek: "Ti si povzročilo v meni boj s samim seboj; ti si razbistrilo moj razum, da se mi je kakor ognjen žarek zasadi v dušo in uničil moj mir in mojo moč!"

"Govori vendar strožje z njim in ne jadikuj venomer!" svetuje zopet tovariš.

A prvi nadaljuje: "Oddahnil bi si rad od tvojega večnega pritiska. O, dovoli da uživam srečo!"

Zopet se nasmehne življenje, s smehljajem hladnim in ostrim kakor blesk noževe ostrine: "Povej mi, ko tako govoriš, ali zahtevaš ali prosiš?"

"Prosim — — —" odgovori kakor rahel odmev človek.

"Ti prosiš! Kakor berač, iz navade! Toda ubogi človek, moram izjaviti, da življenje ne deli milostinj! Ker, da boš vedel, svobodni ne prosi; on si vzame moje dari sam — — —. Ti pa si le suženj svojih želj in nič več! Svoboden je samo oni, ki čuti v sebi moč, odpovedati se vsem željam, da se na ta način lahko posveti le enemu smotru! Si me razumel? Kaj?"

Razumel je. Vlegel se je k nogam življenja kakor pes ki bojazljivo hlasta za koščki, ki padajo z njegove mize kot ostanki njegove bogate pojedine.

Tedaj se pa upro oči življenja v trd in grob obraz drugega človeka.

"Česa pa ti prosiš?"

"Jaz ne prosim, jaz zahtevam!"

"Česa?"

"Kje je pravica? Sem z njo! Vse drugo si vzamem pozneje, za sedaj mi je potrebna samo pravica! Dovolj dolgo sem že čakal — in potrpežljivo čakal. S trdim delom sem se preživiljal, brez oddiha, brez nade. Čakal sem, sedaj pa mi je dovolj! Čas je, da pričnem živeti. Kje je pravica?"

In mirno in brezstrastno je odgovorilo življenje:
"Torej si tudi njo vzemi sam . . . — !"

(Pod lipo.)

Joseph B. Mentony odpotoval v stari kraj.

Dobroznani sodrug Joseph B. Mentony je odšel prišli teden iz Detroita, Mich., v stari kraj, iz katerega se je izselil v Ameriko pred štiriindvajsetimi leti. Sodrug J. B. Mentony je postal član soc. stranke l. 1904. Bival je v New Yorku, nekaj časa v New Jerseyju in potem se je nastanil v Detroitu, Mich., in bil priča razvijanju ameriške avtomobilске industrije, v kateri si je pridobil veliko tehnično znanje. Kot strokovnjak v avtomobilski industriji ji je Mentony mnogo pripomogel k izpopolnjevanju.

V Jugoslaviji, oziroma v Sloveniji, se bo stalno naselil, razun ako se mu dežela zameri in tedaj pride zopet med nas. Vsaj tako smo ga mi razumeli. Želimo mu srečno pot!

Socialistični boj je najkulturnejši boj naše dobe.

Dne 24. avgusta

se vrši

SEDMA REDNA KONFERENCA IN SHOD

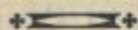
socialističnih klubov in društev Izobraževalne akcije J. S. Z. iz zapadne Pennsylvanije

— NA —

HARWICK, PA.

Pričetek konference ob 9. dopoldne.

Shod ob 2. popoldne.

Glavni govornik na shodu bo sod. Louis Finn iz Pittsburgha. Nastopilo bo tudi več domačih govornikov.

Rojaki in rojakinje so uljudno vabljeni, da se shoda udeležijo. Govorniki nam bodo povedali marsikaj v korist delavstva.

"Glas Svobode" naprodaj.

V zapisniku seje gl. odbora SSPZ. priobčen v "Glasu Svobode" z dne 13. avgusta je poročano, da je Mrs. Mary Konda ponudila list "Glas Svobode" in tiskarno naprodaj Slovenski Svobodomiselnim Podporni Zvezi. Ponudba bo predložena konvenciji, ki bo pričela z zborovanjem prihodnji mesec v Clevelandu.

Mrs. Konda je pripravljena prodati svoje podjetje že dalj časa in nekaj pregovorov se je svoječasnno že vršilo z nekaterimi uradniki SNPJ., ki gradi sedaj svojo tiskarno. Do ožjih pogajanj z njo in uradniki omenjene jednote ni prišlo radi razlike med zahtevano vsoto, in ono, ki bi jo bili kupci pripravljeno dati.

Tiskarno "Glas Svobode" je bil pri volji prodati že pokojni Mr. Konda, ako bi dobil primerne kupca in zahtevano vsoto. Za vzrok je navajal, da je majhnim unijskim tiskarnam težko konkurirati velikim in da so se izdatki z listom čezmerno povečali. Sedanja lastnica je letos uvedla odprto delavnico v svoje podjetje, da zniža izdatke.

V SSPZ. se je pred par leti že pojavilo gibanje za ustanovitev lastnega glasila, ki pa ni dobilo razmaha. Ako se prihodnja konvencija ne bo izrekla za združenje, bo vprašanju lastnega glasila posvetila precej pažnje.

Če hočete mir, agitirajte za socializem. Socializem bo odpravil vzroke, ki povzročajo vojne. Zato ni dovolj da ste samo nasprotnik vojne, ampak je potrebno, da se pridružite tistim, ki se bore za odpravo današnjega družabnega sistema, ki je odgovoren za vojne in vse, kar je z njimi v zvezi.

Kampanjski piknik v nedeljo 31. avgusta

v Riverview

pod avspicijo soc. stranke v Chicagi

GOVORNIKI

Walter Thomas Mills iz Californije

Chas. J. MacGowan, predsednik illinoiske K. P. P. A.

George R. Kirkpatrick

Andrew Lafin, soc. kandidat za governerja

George Koop, soc. kandidat za senatorja.

Koncert na prostem; ples; igre.

Vstopnina 35c; vstopnice se dobe v uradih soc. organizacij v Chicagi in pri posameznih članih. Pričetek govorov ob 2. popoldne.

Književni vestnik.

KOLO, junijska izdaja, ima sledečo vsebino: Prof. Louis Svečenski (slika). — I. M.: Naš najodličnejši ameriški glasbenik. — R. H. Hlacha: Ameriška glasba. — Amerikanski teater (FLIS). — Ivan Zorman: Nekaj o prevodih. — I. M.: Glasbena literatura u pučkim knjižnicama. — France Prešeren: "To Strings" (Strunam—Žicam). — Glasbeni poduk v ameriških šolah (FLIS). — Indijanska glasba (B. E., D. I.) — To our Societies and their Leaders. — Glasbena priloga: (Dr. A. Schwab: "Večer na morju", za moški zbor; Zlatko Špoljar: "Ti momo, ti devojko", za mješoviti zbor sa bariton solo.)

Naslov: Kolo, 347 Madison Ave., Suite 1210, New York, N. Y. Naročnina \$1.50 na leto.

ČAS, avgust 1924, ima sledečo vsebino: Zdravila (F. Kerže). — Andrejevi, povest (F. Kerže). — Avstralija, nenavaden svet. — O podmorskih zakladih. — Potni doživljaji (A. J. Terbovec). — Otroško zdravje. — Zveza z Marsom. — Kje smo in kam gremo. — Kako delajo zlato peno. — Dramatika, nje vzgoja in vpliv (F. R. Staut). Priloga: Gospodinjski oddelek.

Naslov: Čas, 1142 Dallas Rd. N. E., Cleveland, O.

V "Proletarcu" z dne 17. julija smo pod to rubriko omenili, da aprilske in majske izdaje mesečnika "Pod lipo" nismo prejeli. Dobili smo pred nekaj dnevi drugo pošiljatev. Vsebina aprilske izdaje je sledeča: *Thomas Carlyle*: Aforizmi. — *Čulkovski*: Jaz. — *Štefan Grossmann*: Dobrotnik. — *Čulkovski*: v so-

teski. — *R. G-h*: Tomaž Muenzer. — *H. C. Andersen*: Mesec pripoveduje. — *Ivo Šorli*: Gašperčkove zgodbe in dogodbe. — *A. K.*: Vilim Bukšeg. — *Melhior Čobal*: Moji spomini. — *Ivan Hladnik*: O naših vodnih silah. — *Na platnicah*: Zbirajmo sile — LISTEK.

Majske izdaje: *O. S. Marden*: Iz modrosti življenja. — *Tone Maček*: Gorje ti svoje nosi sam. — *Tone Maček*: Krmar. — *Goethe*: Aforizmi. — *Ada Negri*: Pr silna selitev. — *F. M. Rintelen*: Zmagovalec. — *Paul Kull*: Rusija in naše bodoče gospodarstvo. — *Ivo Šorli*: Gašperčkove zgodbe in dogodbe. — *A. K.*: Hugo Stinnes. — *Čulkovski*: Umirajoča pesem. — *H. C. Andersen*: Mesec pripoveduje. — *Melhior Čobal*: Moji spomini. — *Historicus*: Mednarodna združna zveza. — *Ivan Hladnik*: O naših vodnih silah. — LISTEK. — *Na platnicah*: *I. Ramsay MacDonald*. Usposobljenje delavstva za vlado. — Kaj nam čitatelji pišejo. — Iz upravnštva.

Naslov: "Pod lipo", Ljubljana, Prule št. 15, Jugoslavija.

SODRUGOM V CLEVELANDU.

Seje socialističnega kluba št. 27. se vrše vsako drugo nedeljo v mesecu ob 9:30 dopoldne in vsako četrto nedeljo ob 2:30 v klubovih prostorih v Slov. nar. domu. Dolžnost vsakega sodruga je, da redno prihaja k sejam. — Tiste, ki simpatizirajo s socialističnim gibanjem, pa še niso pri soc. stranki, vabimo, naj pristopijo v naš klub in tako pomagajo pri delu za osvoboditev proletariata. Prva naloga delavca je, da postane razredno zaveden. Pri tem pa vpoštevajmo geslo: "V organizaciji je moč."

OGLAŠAJTE

PRIREDBE KLUBOV IN DRUŠTEV

V

"PROLETARCU"!

V zalogi Proletarca je izšla nova ilustrirana brošura

"ROPARSKA TROJICA"

Cena posameznemu izvodu 50c.

Poleg te brošure vam priložimo še sledeče: "Ali je religija prenehala funkcionirati", 20c, "Katoliška cerkev in socializem", 25c, "V novo deželo", 25c. Ako naročite vse štiri brošure skupaj, vam jih pošljemo vse za \$1.00. Naročila naslovite na:

"PROLETAREC",

3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Tekom vašega življenja

V vsakem važnem momentu boste spoznali in cenili ugodnosti zveze s sigurno banko; vsled tega se z zupanjem obračajte na nas. Poštenci, zaupni in uljudni uradniki vas bodo postregli pri sledečih poslih:

Vlaganje denarja,

Kupovanje prvih hipotek (mortgage),

Potovanje v staro domovino,

Pošiljanje denarja v Jugoslavijo in v druge kraje,

Kupovanje državnih, občinskih, mestnih in obrtnih bondov,

Dviganje posojila za nakup domov in zavarovanje istih itd.,

Dedšinske posle, nasledstva, kakor tudi vse druge bančne posle, ki jih nam izročite.

Kapital in prebitek
\$2,000,000.00

Kaspar American State Bank

1900 Blue Island Ave. Vogal 19 ulice.

CHICAGO, ILLINOIS

IMOVINA \$20,000,000.00

VARNA BANKA ZA VLAGANJE DENARJA

CENIK KJIG.

Nadaljevanje z 2. strani.

VITEZ IZ EDECE HIAE. (Aleksander Dumas star.), roman iz časov francoske revolucije, 504 strani, broširana 80c, vezana v platno	1.25	IGRE		MISELNI RAZVOJ EVROPSKEGA CLOVESTVA, (Fran Drtnič), vezana	2.00
VZORI IN BOJI, črtice, vezana	1.50	ANFISA, (Leonid Andrejev), broširana50	MLEKARSTVO, s črticami o živinoreji s slikami75
ZABAVNA KNJIŽNICA, zbirka povesti in črtic, broširana65	BENESKI TRGOVEC, (Wm. Shakespeare), vezana75	NALEZLJIVE BOLEZNI35
ZADNJA PRAVDA, (J. S. Baar) roman, broširana75	CARLJEVA ŽENITEV-TRIJE ŽENINI, (F. S. Tauchar), dve šalo-igri, enodejanke, broširana25	NARODNOGOSPODARSKI ESEJI35
ZAJEDALCI (Ivan Moisek), povest, 304 strani, vezana v platno	1.75	DNEVNIK, veseloligra v 2 dejanjih30	NAS JEZIK, (Dr. J. Glonar), vezana45
ZA SREČO, povest, broširana45	GAUDEAMUS, komedija v 4 dej.60	NAS SADAŠNJI USTAVNI POLOZAJ75
ZAPISKI TINE GRAMONTOVE, (VI. Levstik), vezana	1.00	GOSPA Z MORJA, (Henrik Ibsen), igra v petih dejanjih, broširana60	O KONSUMNIH DRUŠTVIH10
ZLATARJEVO ZLATO, (Aug. Senoa), zgodovinska povest iz XVI. stoletja, vezana	1.20	KASIIJA, drama v 3 dejanjih75	O KULTURNEM POMENU SLOVENSKE REFORMACIJE, (Dr. I. Prijatelj), broširana40
EMOTE IN KONEC GOSPODIŠNE PAVLE, (I. Zorec), broširana40	JULIJ CEZAR, (Wm. Shakespeare), vezana75	OSNUTEK SLOV. NAR. GOSPODARSTVA50
ZVONARJEVA HČI, povest, broširana65	MACBETH, (Wm. Shakespeare), vezana75	POGLEDE V NOVI SVET70
ŽENINI NABE KOPRNELE, (Rado Murak), broširana30	NAVAĐEN ČLOVEK, (Bran. Gj. Nušič), šala v treh dejanjih, broširana35	POLITIČNO ŽIVLJENJE SLOVENCEV, od 4. jan. 1797, do 6. jan. 1919 leta, (Dr. Dragotin Lončar), broširana 75c, vezana	1.00
SLOVENSKI PISATELJI:		NOČ NA HMELJNIKU, (Dr. I. Lah). Igra v treh dejanjih, broširana35	POSTREŽBA BOLNIKOM, s slikami34
FRAN LEVSTIK, zbrani spisi, vezana	1.25	OTHELLO, (Wm. Shakespeare), vezana75	PSIHIČNE MOTNJE NA ALKOHOLSKI PODLAGI (Ivan Robida, vezana	1.15
FRAN ERJAVEC, zbrani spisi, vezana	2.00	ROMANTIČNE DUSE, (Ivan Cankar), drama v treh dejanjih, vezana85	RASTLINSTVO NABIH ALP, (F. Seidl)95
JOS. JURČIČ, zbrani spisi, I. sv., vezan	1.75	ROSSUM'S UNIVERSAL ROBOTS, drama s predigro v 3 dejanjih50	RAZVOJ SOCIALIZMA od utopije do znanosti, (Friderik Engels, prevel M. Žagar)35
II. sv. vezan	1.50	SEN KRESNE NOČI, (Wm. Shakespeare), vezana75	REFORMACIJA IN SOG. BOJI SLOV. KMETOV, (Abditič) broširana45
III. sv. vezan	1.50	UMETNIKOVA TRILOGIJA, (Alois Kraigher), tri enodejanke, broširana, 75c; vezana	1.00	SLOVENSKO-ANGLEŠKA SLOVNICA, izdala SNPJ, 364 strani, vezana v platno	2.00
IV. sv. vezan	1.25	ZNANSTVENE RAZPRAVE, POLITIČNI IN GOSPODARSKO SOCIALNI SPISI, UČNE IN DRUGE KNJIGE IN BROŠURE		SMERNICE NOVEGA ŽIVLJENJA, (Dr. K. Ozvald), broširana50
V. sv. vezan	1.00	ALI JE RELIGIJA PREENEHALA FUNKCIONIRATI? Debata20	SPOL-LJUBEZEN-MATERINSTVO, (Prof. dr. Z. Zahor), trda vezba49
VI. sv. vezan	1.00	ANGLEŠKO-SLOVENSKI BESEDNJAK. (Dr. J. F. Kern)	5.00	SREBSKA POČETNICA, (J. T.)50
PESMI IN POEZIJE		DEMOKRATIZEM IN ŽENSTVO, (Alojzija Stebi)10	SREETNA KUHARICA, broširana, \$1.00, vezana	1.25
BASNI, (Jean de la Fontaine, iz francoskine prevel I. Hribar) vezana	1.00	GOSPODARSKA GEOGRAFIJA, (Dr. V. Šarabon), vezana	1.25	SVETOVNA VOJNA IN ODGOVORNOST SOCIALIZMA, E. K.), broširana50
MLADA POTA, (Oton Zupančič), pesmi, trda vezba75	JUGOSLAVIJA, (A. Melik), zemljepisni pregled	1.00	USTAVA, ruske socialistične fed. sovjetske republike10
MODERNA FRANCOŠKA LIRIKA, (Prevel Ant. Debeljak), vezana90	KATOLISKA CERKEV IN SOCIALIZEM25	V NOVO DEŽELO, (E. K.) broširana33
PESMI ŽIVLJENJA (Fran Albrecht), trda vezba50	KDO UNICUJE PROIZVAJALNJE V MALEM20	VADEŽNA PRODAJALNA ALI KONSUM10
POEZIJE, (Fran Levstik), vezana90	KOMUNISTIČNI MANIFEST, (Karl Marks in Friderik Engels)20	ZAKON BIOGENEZIJE, (J. Howard Moore, prevel I. M.)	1.50
POHORSKE POTI, (Janko Glaser), broširana35	KRATKA SREBSKA GRAMATIKA, (Dr. Josip Mencej)25	ZA STABO PRAVDO, (Fran Erjavec)50
SLUTNJE, (Ivan Albrecht), broširana45	KRATKA ZGODOVINA SLOVENCEV, HEVATOV IN SRBOV, (Matija Pirc)40	ZBIRKA RUDARSKIH IN FIZIČNIH IZRAZOV, (J. Benlaj)30
STO LET SLOVENSKE LIRIKE, od Vodnika do moderne, (C. Golar), vezana	1.20			ZGODOVINA SOCIALIZMA V SRBIJI (Fran Erjavec)25
STRUP IZ JUDEJE, (J. S. Mačhar), vezana	1.10				
SLOVENSKA NARODNA LIRIKA, poezije, broširana65				
SOLNCE IN SENČE, (Ante Debeljak), broširana50				
SVOJEMU NARODU, Valentin Vodnik, broširana25				
SLEZKE PESMI, (Peter Béarúš), trda vezba50				
TREBOVLJE, (Tone Seličkar), proletarske pesmi, broširana 50c; vezana75				
TRISTIA EK SIBERIA, (Voješlav Mole), vezana	1.25				
V ZARJE VIDOVE, (Oton Zupančič), pesnitve, broširana40				

ZGODOVINA SEBOV, HEVA-TOV IN SLOVENCEV, (Ant. Melik) trije zvezki, broširani, I. zv. 85c; II. zv. 75c; III. zv. 45c. Vsi trije zvezki 541 str. 2.25

RAZNO.

AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR,

letnik 1916, vezan	40
letnik 1917, vezan	50
letnik 1919, vezan	50
letnik 1920, vezan	65
letnik 1921, broširan	50
letnik 1922, vezan	75
letnik 1922, broširan	50
letnik 1923, vezan	75

CANKARJEVA SLIKA za dopisnicah, 2 za 5c.....
(Imamo jih dvojne vrste.)

DEMOKRACIJA, (Cankarjeva številka)

KRES, revija, I. 1922, št. 9-10..

KRES, revija, I. 1922, št. 11-12..

KRES, kulturni mesečnik, I. 1923, št. 2-3-4

NAJNOVEJŠE INFORMACIJE O DOBAVI DEJAVLJANSTVA ZBUDINJENIH DRŽAV

O ZDRAVSTVENIH NALOGAH SOC. ZAVAROVANJA, (Dr. Demet. Bleiweis-Trstaniški) ..

PROLETAREC, vezani letniki, 1919, 1921 in 1922, vsaki

TRJE LABODJE, ilustrirana revija

ANGLESKE KNJIGE.

ANARCHISM AND SOCIALISM, (Geo. Plechanoff), vezana ..

ANCIENT LOWLY, (C. Osborne Ward) dve knjige, 1313 strani, vezane ..

ANCIENT SOCIETY, (Lewis H. Morgan), vezana ..

BRASS CHECK, (Upton Sinclair). Slika korumpiranosti kapitalističnega žurnalizma, vezana ..

DEBS, HIS AUTHORIZED LIFE AND LETTERS''. (David Karsner), vezano v platno 1.20

END OF THE WORLD, (Dr. M. Wilhelm Meyer), vezana.....

EVOLUTION OF MAN, (Wilhelm Bölsche), vezana ..

EVOLUTION OF PROPERTY, (Paul Lafargue), vezana ..

FOOD AND MY NEIGHBOR, (Robert Blatchford), vezana ..

GOOSE-STEP, (Upton Sinclair). Studija ameriškega visokošolstva nad katerim imajo kontrolo privatni interesi, vezana ..

GOSLINGS (Upton Sinclair), vezana ..

IMPERIAL WASHINGTON, (R. F. Pettigrew), knjiga, ki opisuje prehodno dobo iz demokracije v denarni imperializem v Zd. državah, 441 strani, trda vezba ..

JUNGLE, (Upton Sinclair) povest iz chicaskih klavnice ..

JIMMIE HIGGINS, (Upton Sinclair) ..

KARL MARX, biographical memoirs, (Wilhelm Liebknecht), vezana ..

KING COAL, (Upton Sinclair), povest iz zadnjega štrajka (1913) coloradskih premegarjev, trda vezba ..

LAW OF BIOGENESIS, (J. Howard Moore), vezana ..

LIFE AND DEATH, (Dr. E. Teichmann), vezana ..

OUTLINE OF HISTORY, (H. G. Wells), vezana, 1171 strani 5.00

PHYSICIAN IN THE HOUSE, (J. H. Greer, D. D.) Domači zdravnik, vezana ..

REPUBLIC OF PLATO, vezana 2.00

RIGHT TO BE LAZY, (Paul Lafargue), vezana ..

ROBERTS RULES OF ORDER, vezana ..

SAVAGE SURVIVALS, (J. Howard Moore), vezana ..

SCIENCE AND REVOLUTION, Ernest Unteriman, vezana ..

SOCIAL REVOLUTION, (Karl Kautsky), vezana ..

STRUGGLE BETWEEN SCIENCE AND SUPERSTITION, (A. M. Lewis), vezana ..

THEY CALL ME CARPENTER, (Upton Sinclair), trda vezba..

THE CRY FOR JUSTICE, (Upton Sinclair) vezana ..

THE DREAM OF DEBS, (Jack London) ..

THE PROFITS OF RELIGION. Razprava o izrabljanju ver za privatne interese ..

THE UNIVERSAL KINSHIP, (J. Howard Moore) ..

THROUGH THE RUSSIAN REVOLUTION, (Albert Rhys Williams), s slikami, 311 strani, vezana v platno ..

HUNDRED PER CENT (Upton Sinclair). Povest patrijota..

VITAL PROBLEMS IN SOCIAL EVOLUTION, (A. M. Lewis), vezana ..

THOUGHTS OF A POOL, (Evelyn Gladys), vezana ..

Naročilom priložite poštni ali ekspresni money order, ček ali gotovino. Za manjša naročila lahko pošljete pošne znamke.

Vse knjige pošiljamo poštne presto. Klubom in čitalnicam, pri vseh večjih naročilih liberalen popust.

Vsa naročila naslovite na:

PROLETAREC

3639 W. 26th Street,

Chicago, Ill.

Preobrazovalec sveta.

Gasolin je v teku tridesetih let preobrazil ves svet. 4. julija 1894 je stekel prvi motorni voz na svetu. Danes se moramo mi, Amerikanci, umikati in izogibati 14,500,000 avtomobilom, ki porabijo nekaj nad 5,500 milijonov galonov gazolina, pri čemur niso všteti motorni čolni, motorcikli, itd. Pred 30 leti je bilo Trinerjevo zdravilno grenko vino poznano samo malemu številu odjemalcev. Danes vedo čitatelji vseh glavnih časopisov, tiskanih v 22 jezikih v Združenih državah in Kanadi, da je Trinerjevo zdravilno grenko vino prvak med vsemi železničnimi tonikami. Ni boljšega zdravila proti slabemu teku, slabi prebavi, plinom v črevih, glavobolom, nemirnemu spancu in sličnim železničnim neredom. V slučaju zvinjenj, oteklin ali utrujenih nog rabite Trinerjev liniment, in čudili se boste njegovim učinkom! Komarji in muhe so ravno kar postali nervozni — umorite jih s Trinerjevim Fli-Gasom! Če vam vaš lekarnar ali trgovec ne more postreči, pišiti na Joseph Triner Company, Chicago, Ill.

Pridobi svojega prijatelja še danes, da se naroči na "Proletarca".

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih društvenih potrebščin kot regalij, prekoramnic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepih svilenih zastav, bodisi slovenskih, hrvatskih ali ameriških, po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam veliko izbero raznih godbenih instrumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUMBIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvatskih rekordov.

Moje geslo je:

Zmerne cene in točna postrežba.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav. Za obilna naročila se toplo priporočam.

SLOVENSKEMU DELAVSTVU V HERMINIE, PA.

Socialistični klub št. 69, JSZ., zboruje vsekako tretjo nedeljo v mesecu ob 10. dopoldne v društveni dvorani. — Rojaki, pristopajte v naše vrste! — Anton Zornik, Box 202, Herminie, Pa.